

11686

3
GALERÍA DE D. JUAN MOLAS Y CASAS

UN VIVIDOR

COMEDIA

EN UN ACTE Y EN VERS,

ORIGINAL DE

Lluis Suñer Casademunt

BARCELONA.—1901

Imprenta de MANUEL TASIS

Tallers, 6, 8 y 10

UN VIVIDOR

COMEDIA

EN UN ACTE Y EN VERS,

ORIGINAL DE

Lluis Suñer Casademunt

Estrenada en el

Teatro NOVETATS la nit del 25 de Abril de 1901

BARCELONA.—1901

Imprenta de MANUEL TASIS

Tallers, 6, 8 y 10

Aquesta obra es propietat del autor.
La Galeria de D. Juan Molas y Casas
(Hospital, 12 y 14) es la autorisada del
cobro dels drets de propietat.

Al meu estimat amich, l'aplaudit pri-
mer actor

D. ENRICH GUITART

A vosté, que ab horas solsament ha
dat vida á la obreta.

son afectissim,

L' Autor.

REPARTIMENT

Personatges	Actors
MERCÉ, filla de...	Srta. Daroqui
BERNAT.	Sr. Daroqui.
CESAR.	» Guitart.
GENIS, alcalde del poble y masové de.	» Viñas.
DON VALENTI, pare de.	» Viñals.
LLUIS.	» Delhom.
QUIMET, mosso..	» Gimenez,
HOME primer.	» Galcerán,
HOME segón..	» Ferrández.
	Homes del poble.

L' acció passa á Cabrera

Epoca actual

Dreta y esquerra del actor

Els versos marcats poden suprimir-se si l' actor encarregat del paper de Quimet no te ganas d' estudiar.

ACTE ÚNICM

La escena representa la entrada d' una casa de fora acomodada. En primer terme á la dreta una finestra ab vidrieras, y reixa á la part de fora. Porta al foso y dos laterals á la esquerra. Per las parets, quadros ab 'ls retratos de 'n Garibaldi, Pi y Margall, etc. y un representant la República. Taula, cadiras y un banch. Tot respirará netedad y comoditat relativa.

ESCENA I

BERNAT y MERCE, aquesta sentada y cusint.

- MER. Pare, aixó es un desvari
y hasta crech que us trastoqueu.
BER. A mi no 'm dongas llissons
que sé lo que tinch de fer.
Poch pots pensá tu, la sort
que tindrás casante ab ell;
es dir casante, pactant
quan hagèm 'l clero tret,
de viure ab ell.
- MER. (Ab burla) Sí, ab capitols
de gos.
- BER. De gos ó de bé.
- MER. Sembla impossible del modo
que us han tombat el cervell.
- BER. Tombat ó sense tombá,
serà 'l que dich y res mes.
Vaja, avuy dia las mossas,
no tenen enteniment.
Un xicot que té á Madrit
un *influcu* que no 's creu;
qu' es molt sabi, qu' hasta es guapu;

y si bē de rich no ho es,
no hi fá re, perque nosaltres
abolirem 'l diné.

¡Quina honra per mí, se 'l sogre
d' un xicot tant viu y llest!
y que 'n parlará tothom,
tothom sens, del casament;
convidará 'n Castelar,
jo 'm tractaré de tu, ab ells;
y si com es lley y rahó,
'm donéu un, ó dos nets,
si es noya 's dirá República,
si es noy, 's dirá Progrés.

MER. Aixó es un nom de cassino.

Quan sento que aixís parleu,
hasta us miro, perque 'm sembla
que no ho diheu sério.

BER. Ja ho crech
que ho dich sério. Ara que hi penso
't previnch, que no vuy mes
al sortir de casa, veurer
que per qui ronda 'n Lluiset.

MER. 'N Lluiset? (fent la desentesa)

BER. Si, dona, 'l fill
de Don Valentí.

MER. A mi que
'm contéu.

BER. A tú, t' ho conto,
que no dormo, ¿ho tens entés?
lo que us heu posat al cap
vaixeuvosho fins als peus:
no vuy per aquí aquet ximple.
¿vols que t' ho diga clá y net?

MER. ¿Y perqué heu de contrariá
las aficions que 'l cor sent?

BER. ¿Las aficions? ¡las camándulas!

MER. ¿No es un bon jove?

BER. Podé;
jo 'm guardaré prou de dir
tampoch, que sigui dolent.

MER. M' estima.

BER. Donchs que t' estimi:
aquí no hi te de fer res.

MER. Vos me voleu desgraciada,

BER. ¿Que jo 't vuy?... ¡reira de bet!
 noya, prou, no 'm desesperis.
 ¡Emparentá ab un burgés!
 ¡ab un que explota a 'n el poble!
 aixó si que may.

MER. Donchs, bé,
 'm faré monja.

BER. ¿Qué dius?

ESCENA II

Dits y QUIMET. Foro dreta.

QUI. Bernat.

BER. ¿Qué vols?

QUI. En Joseph
 se li ha trencat 'l bunó
 an' el forat,

BER. Ja era vell,
 pró si hagués tingut cuidado...
 Ara ves com 'l treurém.
 Vaja, no 's poden tenir
 á na cap preu jornalers.

MER. ¿Sembla que á vos també us pica?
 ¿tant mateix vos hi enfadeu
 com 'ls burgesos?

BER. Tu, calla;
 ja 'm sentirá. Hi vaig corrents.
 Tornant á recular y á sa filla.
 Tu, per últim cop t' aviso;
 que li fassis bon paper.
(á Quimet). Tu anirás á la estació
 ho sents, al tren de las tres. (Se 'n va).

ESCENA III

Dits Menos BERNAT

MER. Ja ho veus (á Quimet que se la mira).

QUI. (Ab malicia) Jo lo que vaig veure,
 va sé diumenge á la plassa,

aquells giravols que feyas
quan ab en Lluis ballavas.
Qué vols dir?

MER.

QUI.

Dona, jo, ré;
pero entenç la contramarxa.
Ab quin cuidado que 't duya,
quin brandeix d' americana;
jah, salau! alló era bò,
quin pantétx, quinas miradas;
y aquell xiu xiu, vamós tonta,
ja ho conech que t' agradava,
y ab aquell vestit que duyas,
y ell també, com té aquell aire
feyau mes goig; no t' enganyo
que un envelat de 'n Baliarda.

MER.

QUI.

CH.
MER.

No 'l vol.

¿No 'l vol? ¿qué pot
aná á esperansá? ¡qu' es plaga!
Vol que 'm casi ab, quell perdut.
¿Ab don Céssar? (ab estranyesa)
(ab despreci) Ab don nada.

QUI.

MER.

No 1° entench.

Ni jo tampoch.

QUI

Q. 1.

Cá dona, si es molt mes clara
l'última part dels llanceros
que no pas ell. Quina mala
hora vá vení aquell ximple
á volé arreglá la Espanya.
Volé arreglá la Espanya.

MER.

QUI.

Y lo que s' arregla es ell.
No vás desencaminada;
treu aquí, 'l ventre de pena,
perque arriba ab una cara,
que sembla que ha anat seguits
á cuatre saraus; groch, magre.
¿No 'l tens d' aná á rebrer?

MER.

QUI.

‘L volco
y faig que ‘s trenqui una cama:
no ballarà pas d’ un any.
Pero si ell tampoch may balla.
Pues ara m’ agrada menos
y li trovo menos gracia.

Qui no balla, no te gust
ni es home de bé.

MER. (Rihent) Alsa, alsa.

QUI. Creu son cosas que no fallan,
y que jo hi tinch molta mira;
fins 'l llit, y una cadira
no m' agrada si no ballan.

Si may, que no ho necessito
estich malalt, no vuy febra:
vuy 'l mal que hi ha mes alegre.

MER. ¿Quin es?

QUI. L' ball de Sant Vito.

MER. * Deù nos 'n guàrt. ¡Qu' ets babau!

QUI. * Y no es pas que t' enssarroni,
* perque mira, 'l matrimoni
* casi no es mes què un saraú.

* Escolta bé: 's tiran l' ull
* un jove y una xicota,
* dels dos 'l cor s' esbalota

* y 'l cap tot seguit els vull.

* Ella, está clá com es dona

* pateix, pero no 's propassa

* ell, 's tem una carbassa,

* y s' entreté fent la mona.

* Ja aquí comensa la festa

* se 'ls veu tristos tot lo dia;

* es que ara ha romput la orquesta

* y toca la sinfonía.

* Per fí, mol poquet á poch,

* desitjan d' una vegada

* acabá el paper de soch,

* s' donan una mirada;

* ell vá voltant, vá voltant

* pero sempre ab molt recel,

* y si volta, ves contant

* qu' es el vals. ¡Ansia Manel!

* y com després del trevall

* sol venir sempre 'l repós,

* y 'l vals ja sabém qu' es ball

* una mica carregós;

* 's declara, la demana

* y comensan á gosá:

* ¡ah, salau! americana;

* vingan passets, y á gronxá. (fentho)

* Quan ell se' n vá, ella s' anyora,
* y 'l qu' es d' ell, no 'n diguém res,
* perque ab ánsia no veu l' hora
* de fer arreglá 'ls papers.
* Lluny d' ella, 'l cap-se li volca;
* salta, roda y no está quiet;
* digam tu si 'l ball aquet
* no 's veu ben clár qu' es la polca.
* Com que res que arribi es tart,
* la nuvia al fí ha pogut heura.
* 'Ls músichs se 'n van á beura,
* y comensa l' altre part.
* Ja sé que 'm dirás:—¡jo 't flich!
* ab un vals també comensa:—
* aixi y tot, 't vuy convensa
* de que es veritat lo que dich;
* puig quan aqui arrivan já;
* á n' ell el cap també 'ls roda,
* pero es de sócios, y es moda
* en mitj del ball descansá. (fent acció de dormir.)
* Tot ha passat; sont casats,
* y ara comensan las llistas
* d' obligacions, 'ls solistas
* es quan fan els obligats.
* Y ara, t' dich que 'm sembla á mi
* que 'l que l' escolti quan soni
* com se queixa; 'l matrimoni
* es obligat de violí.
* No 't parlo dels rigodons,
* perque quan hi han dos casats
* que 'l ballan, están posats
* á partí aviat pinyons.
* ¿No ho comprehens? dona, un musol
* ho entendría ab molt mes art;
* no saps que hi há aquella part
* que 'l balladó queda sol?

MER.

(Rihent) Ets un plaga.

QUI.

Ara voldría
demá vespre, aná á San Joan
á sarau,

MER.

Pots mol ben ferho.

¿No has d' aná demá passat
á Barcelona, ab el carro?

QUI.

Si.

MER. 'L pare tot demá
ja estará distret, ho deixas
tot apunt; quan sigui tart,
't mudas, te 'n vas á festa,
y com que tens de marxá,
li diré qu' ets á dormí,
ell aaxis no 'n fará cas;
en plegant, vens poch á poch,
enganxas y cap avall:
y pots dormí dalt del carro
tot 'l camí.

QUI. Está clar.

(Entusiasmado) Si tens en aquet cap més llums
que una aranya d' envelat.

MER. Deixam aná á arreglá 'l cuarto
d' aquell beneit!

(S' aixeca y se 'n vá per la segona esquerra).

ESCENA IV

QUIMET á poch BERNAT. Foro derecha.

QUI. No está mal.

Demá vespre, ballarugas,
per Sant Pere á Premiá.
per Sant Jaume hi tornarém;
Sant Cristofol al de baix,
Per Sant Domingo, á Argentona
á beure l' aiga picant,
per Santa Elena á Càbrils,
Sant Genís á Vilasá.

Vaja 's veu que de tots modos
tinch d' estarhi bé ab els sants.
Y aixó, que encare 'm descuido
'ls aplechs, que n' hi há un grapat.
Remey, la Misericordia.
Sant Bartomeu, si n' hi han
mes que un foch no 'n cremaría;
aixó ho dixo pe 'n Bernat.

BER. (Sortint pel foro) Arribat á cal Esteve
y que vinga aquí ab un salt.
Vamos, tota la bassada

ara tindrém de llensar:
y aquets sols, que tot ho assecan.
Ves y torna.

QUI. Me n' hi vaig.

Després arreglaré 'l cotxu,
per ana al trén. (apart)

(Al anarsen pe'l foro, 's topa ab en Genís).

L' alcalde.

GEN. (Ensopegant) Vá,

¿que fás?

QUI. (Saludantlo) Deu vos quart.

GEN. (Entrant) Adeu.

(Apart) Aquet á Deu no ha olvidat.

ESCENA V

BERNAT y GENIS, á poch MERCE

BER. Ola, Genís: ¿tu per quí?

GEN. Si Bernat, so jo mateix.

BER. Tú no abaixas may 'l greix.

GEN. ¿Qué hi farém? s' ha de patí.

BER. ¿Y tu pateixes? ¡bell mal!

¿que 't porta doncas de nou?

GEN. L' senyó...

BER. (Ab despreci) ¡L' senyó!

GEN. (Burlantsen) Si t' cou,
t' diré l' meu principal.

BER. Bueno digas, igual es
que ja tot cambiá ho veurém.

GEN. Aixó deurá sé, quan fém
l' auca del mon al revés.

(En aquest moment Mercé, súrt de la porta segona
esquerra, va á buscar agulla y fil ahont cusia y s'entorna).

BER. Tu tot ho prens á xacota.

GEN. Si no mes dius tonterías.

Ola, Mercé; ab quatre dias
com s' ha t' ha fet la xicota,
y bonica.

MER. Molt. (Anantsen y saludan ab l' acció)

GEN. Segú

que no n' hi há un altre á Cabrera.

- BER. Pero no creu.
GEN. De manera,
que no 's trastoca com tu.
BER. Acabém; no 'ns entendriam.
GEN. (Impatient) Bé, pero: ¿tu ja t' entents?
BER. (Ab calma) Prou, y ballo sol, ¿ho sents?
GEN. Creu, no sé que pagariam
'ls que t' estimem de bó,
sens interés de cap mena,
per treuret aquesta vena
que 't durá á la perdició.
¿Qué no ho veus tu, sant cristiá?
BER. De cristiá, jo no ho soch.
GEN. (Cremat) Donchs moro, á n' a mi 'm fa poch,
si t' has fet desbatejá.
¿Que no veus que tots aquets
que semblants cosas t' diuhen
á la teva esquena vihuen,
y no son més qu' uns pillets?
BER. ¡Calla! ¡calla! (no puguentse aguantar)
GEN. (Sempre ab calma) Oh, bé; si callo
no t' ho podría pas dí.
Creu, t' han girat 'l magí,
y per tornartel treballo.
BER. Es en vá.
GEN. No, no t' espantis;
si ja sé que curarás
quan pelat 't quedarás,
venente hasta 'l banch dels cantis.
BER. ¿Y qué?
GEN. Ah, no ré... ¡mussol!
Tots aquets qu' ara pregonan,
veurem llavoras que 't donan.
Te deixerán ben bé sol
si del burro aviat no cuitas
á caure.
BER. ¿Qué saps? Ves, ves;
es l' somni del progrés.
GEN. Tu si que sumias truitas.
BER. Aixó voleu, la ignorancia
de las clases, ¿no ho reparas?
y vingan convents de fraras,
y protegir la vagancia.
GEN. Jo no sé si trevallaban,

ó si feyan 'l gandul;
pero 'l qu' es en quet taul
que vé á n' aquí, no 'l guanyavan.
BER. Vaja, prou;
 (enfadat) 'L teu senyó
no t' ha donat un recado.
GEN. Bé, no 't vuy causá un enfado.
BER. Si no m' enfado per xó.
GEN. M' ha fet arribá per dirte,
que vé á parlarte dins poch.
BER. Bueno, donchs aixís no 'm moch.
¡Quim! (cridant)

ESCENA VI

Dits QUIMET, y á poch MERCE

QUI. (Sortint) ¿Que hi há?
BER. Ves á vestirte.
 Posa vela, arrimaderos,
 al carro, y també 'ls coixins.
QUI. ¿Ja tinch d' anarmen al tren?
BER. Apa, home, cuita; si.
 Dona també una estàblada
 á la «Instrucció»
GEN. (Apart á Quimet) ¿A qui diu?
QUI. A l' euga.
BER. (Satisfet) Jo, á tot hi poso
noms d' adelanto y bonichs.
QUI. Tot aixó, ho tinch fet fá estona;
no haig de fer mes que guarní.
BER. Apa, ja vinch jo á ajudarte
perque es molt tart.
GEN. Si es precís.
 ja l' enganxarém nosaltres
 y ell que se 'n vagi á vestí.
BER. Es veritat; fesme 'l favor.
 Apa, ves, ¡noya! (cridant)
MER. (Sortint) Aquí estich.
BER. ¿Ja tens arreglat el cuarto?
QUI. Ja ho crech que li té. L' hé vist;
sembla 'l llit la presidencia,

del envelat de Cabrils.

(Se 'n vá segona esquerra).

BER. ¿Anem?

GEN. Si, adeu Merceneta. (Se 'n vá)

MER. Deu vos conservi, Genís.

ESCENA VII

MERCÉ sola

MER. Sembla impossible á n' el pare,
com li han tombat l' magí
aquets ximples pocas penas,
que tant sols per 'ls seus fins
l' entabanen, perque vehuen
que 'l pobre es un infelís
incapás de fé á una mosca
ni sols el mal mes petit.
Y 'l pitxó, es qu' aquests desvaris
recahuen tots sobre mi,
perque li costará molt
de deixarm' casá ab en Lluís.
Ens estimém, y ves que
pot voler 'l seu desitj;
es jove, es molt bó, es guapo
y per serho tot, es rich.
Donchs no senyó, no hi há modo
de que hi vulga consentí.
Si á n' aquí 'l veu, arma un vol;
pero com no sap llegir,
cada dia, vol que un diari
que li envian de Madrit
li llegeixi, y 'ns posem
(*à la finestra*)
tots dos assentats aqñí.
Y 'l bó es, que 'l castellá
no l' entént ni sols un fil,
y si acás alguna cosa
á n' el promés tinch de dir;
ell que sempre ja sap l' hora,
m' espera á fora arrulit,
y fent veure que llegeixo,
en castellá tot li dich.

ESCENA VIII

Dita y LLUIS, vestirá de foraster

- LLUIS. ¡Mercé! (desde la porta)
MER. (Veyéntlo) En parlant del llop...
LLUIS. Donchs el llop dech ser jó. aixís.
MER. Si qu' ets un llop. perque ensenyas
també las dents molt sovint.
LLUIS. Aixó quan no fás bondat.
MER. 'L pare 'l mateix 'm diu.
LLUIS. A ton pare deixal quiet
perque ja té prou tragí
volent cambiá tot 'l mon,
MER. No vuy burlas. ¿Sents, Lluis?
LLUIS. Ara m' ensenyas las tevas.
MER. ¿De qué?
LLUIS. De dents.
MER. (Amenasantlo ab carinyo) Mira,
LLUIS. Si.
Es clá, com que son bonicas,
y blancas com el marfil.
Jo també creume, deploro
que 'l teu pare sigui així.
Pero 'l curarém, no ho duptis,
l' papá avuy ja m' ho dit
que 'n portava una de cap;
y quan 's pren un fatich,
no trevalla may en vá.
Escolta, ¿no 'm vás dir ahí
que arribava aquesta tarde,
aquell embustero?
MER. 'L llit
be te ja á dalt preparat.
LLUIS. De lo que no 'm sé avení,
es de que 'l teu pare vulgui
darte un pillo per marit.
MER. Oh, be, ja n' hi haurá per temps;
perque no dará 'l permis
hasta que hagi tret l' Papa
y sols casin 'ls civils.
LLUIS. Já, já, já! (Rihent)
d' aquet modo

soltera haurás de morir.
Quan enrahonin, tu escoltas
tot lo que digan aquí,
y després llegint el diari
á n' el teu pare, m' ho dius.
Aixó m' ho dit el papá;
á mí m' avisará en Quim.

MER. Ara, vesten; que si vé
·l pare, y 't trova aquí
com tu ja saps que ja 't té
atravessat al magí,
hi haurá desori y soroll
y després las pago totas.

LLUIS. ¿Ja 'm treus, eh? ¿que fá que 'm morí
ni que begui aquestas gotas
de fel, que tot sol apuro,
quan me treus del teu costat?

MER. ¿Perque has d' apenart, si 't juro
que no estimo, ni hé estimat
ni estimaré may al mon
com t' estimo á tu, Lluis?

LLUIS. ¿Y las probas, Mercé, son
treurem d' aprop teu aixís?

MER. Que jo 't trech, Lluis? ¡oh, no!
bé sap Deu. qu' es la esperanssa
del meu cor, ta estimació
mes com mes el temp avansa,
mes tém.

LLUIS. Doncas s' ha acabat
tot recél, tu já saps bé
del modo que m' há estimat
sempre l' papa:

MER. Prou que ho se!

LLUIS. Pues está determinat
á acabá 'l meu sufriment
que'm posa malalt y aprima.
Quan jó aborreixo, odi sent,
quan jo estimo, ell també estima
lo mateix que jó, igualment.
Tant sols 's mostra ambiciós,
si m' afligeis la desditxa
ó 'l meu semblant veu confós;
y avuy ell, tant sols desitja
podens abrassá á tots dos.

MER. Es qu' es massa sort per mi;
jó no 't mereixo.

ESCENA IX.

Dits y Don VALENTI.

VAL. (Rihen al veurals.) Endevant.
LLUIS. 'L papa!
MER. (Confosa,) Don Valenti?
VAL. Ja puch estar trevallant
per durho tot á camí
si vosalstres m' ho esgarreu;
aquet jovent es un fástich.
Pero no us escapareu, (Sempre rihent.)
perque aqui mateix un cástich
vos daré, que cumplireú, (Á LLUIS.)
(Per ventura á tu, cap vert
no t' hé dit que no vinguessis,
hasta que 't digués de cert
lo que convingués que fessis?
¡Si que veig com has compler!
LLUIS. Papá...
VAL, Just; papá! m' agrada.

Per lo que 't veig atrevit
la contemplació ha acabada,
y vos fareu tot seguit
devant meu una abrassada.

(Veyent que quedan parats)

O li fas tu ó li faig jo.

Vaja.

LLUIS. ¡Oh! jo!...
VAL. ('Ls agafa y 'ls fá abrassar) Aixís.
MER. (Avergonyida) ¡Per Deu!

VAL. Crech que 'l cástich ha estat bó,
y si percás hi torneu
hi haurá abrassada y petó.

¿Y per mi que no hi há ré? (A Lluis)

LLUIS. Per vosté papá hi es tot.

(Llensantse á sos brassos)
¡Y qu' es bó! ¿Vritat, Mercé?

VAL. ¿Que 't sembla, eh? al teu xicot, (á Mercé)
á castichs el baldaré.

Porto un plan, y véstan ara,
que ja 'l desarollarém.

No vuy que 't trovi 'l seu pare;
vuy veure si lograrém
que vegi ben neta y clara
la explotació que li fan.

MER. Molt costará.

VAL. Pot ser no.

LLUIS. Confia ab ell.

VAL. No só sant.

LLUIS. Quasi ho es, perque es molt bó..

VAL. Si, pero tu ets un truhán.

(Ab carinyo, agafantlos al dos y ab estimació)
Estimeuvos sens recél,

Deu vos dongui dítxa tanta
séNSE un desengany crudel
com vaig gossá ab' quella santa
de ta mare, qu' es al cel.

Vés fill meu.

LLUIS. (Anantsen pe'l foro) Adios, Mercé.

MER. 'L pare.

VAL. (Veyentlo, apart ab burla) (Vé 'n Salmerón).

Deixans sols, vésten també. (Se'n vá)

Vejam si restituiré
l' entenimen á aquet bon,
desditxat. Es d' admirá
del progrés cada conquista;
soch lliberal; mes no hi ha
res tant dolent á ma vista
com fora sahó sembrá.

ESCENA X.

Don VALENTI, á poch BERNAT pe'l foro.

VAL. Es l' ignorant, criatura
que una joguina enlluherna;
'l que ho sap se 'n aprofita,
'l porta a' n' allí ahont li sembla
'l fá girá per hont vol,
y ab falsa lluhentó l' encega.
Soch apóstol decidit
de las modernas ideas;

vull que l' home siga lliure,
y que 's ropin las cadenas
que algun temps, avassallavan
y oprimian fins la ciencia;
pero també 's necessita
quan aquesta llevó 's sembra,
que no sigui sobra rochs
ni xergalls, que sigui terra
preparada, y aqui España,
hi há molta gent que ha d' apendre,
y 'n tenim per temps, molt temps;
perque ni paguém 'ls mestres.

BER. !Que feya molt qu' era aquí?

VAL. Sí; podé feya una estona.

BER. (Apart.) (Qué deu voler! 'l qu' es si 'm parla
pe 'l seu xicot)

VAL. (Apart.) (Ni per broma
vuy un xasco d' aquet ximple
procuraré primé ab mórita
anarlo probant.)

BER. ¡No seu!

VAL. No; que pe'l que vinch no es cosa
que 's necessita molt temps,
y com sé qu' una persona
esteú esperant, no vuy
destorbarvos.

BER. Calli home;
vosté ja sap que aqui á casa
hi mana sempre y disposa,
Gracias Bernat, já sabeu
que he comensat unas obras
á casa, y ara vuy fer
una paret á la vora
del torrent, perque com l' aigua
quan plou, alli m' hi regolfa
si acás vé fort al hivern,
aquellas feixas m' enllota;
y com sou el propietari
del altra part, á la forsa
será precis que vingueu
avans de fer ré.

BER. Donchs fora;
quan vol, m' envia reçado;
no havém de renyi.

- VAL. Ni en broma.
(Apart.) (Dém un pas.) Creyeume que
fá algun temps, que á vos 'm porta
una amistad verdadera,
mes que vos penseu.
- BER. (Apart y ab malicia.) (Mosca!
aquet no vé pas per xó!)
Gracias, sino que 'ns fá nosa
per sé bons amichs la *ideya*,
- VAL, Jo 'm penso que tots 'ls homes.
(Apart.) (adios, já ensenya la orella:)
poden del que pensan, mostras
fé, sens qne may se resentí
l' amistad; que á cops d' escombra
no han de convéncce uns als altras.
- BER. Es que aqui hi há molta brossa,
y creguim, que una escombrada
no hi estaria de sobras.
- VAL. (Apart.) (Girém full.) Si, ben mirat
hi há molt qu' escombrá: (Ab intencio.)
- BER. (Ab forsa.) ¡S' hi há! tota
aquesta farda que xucla
y xucla la sanch del pobre.
- VAL. (Apart.) (Pero tu no reparteixes
lo que tens.)
- BER. Tots 'ls que esplotan,
han de cáure.
- VAL. (Apart.) (Pero ab tú,
trevallan deu ó dotze horas
'ls jornalers. No 't daré
'l gust de tornart resposta.)
Ara que hi penso: s' ha fet
la noya tota una dona.
Y que ja us dich qu' es bonica.
- BER. Créixen com 'l gram las mossas.
- VAL. Prou que ja hi deu habé algú
que d' amagatotis ronda.
- BER. No senyó; ja li he buscat
lo que li convé. Y si un poca
solta s' atreveix per qui
venin á fer cuca-monas;
sigués qui sigués.. (Ab intenció.)
- VAL. (Comprenenho - Apart.) (M' escamo.)
- BER. Li faria camas novas.

- VAL. (Ententhí!)
(Apart.) (Ja veig que parlas
pe'l meu xicot.)
Se senten soroll de picarols y un
carro que s'atura. BERNAT se'n va al foro
y torna.
BER. (Cridant:) Mercé, noya,
apa, que 'l carro es aqui.

ESCENA XI.

Dits y MERCÉ.

- MER. (Apart.) (Endevant já vé á feu nosa
aquell ximplet.)
BER. Torno luego. (à Don Valenti)
Quedis a n' qui una estona,
coneixerá 'l forasté. (Sur pe'l foro.)
MER. Coneixerà una gran cosa.
VAL. Sembla que no 't simpatisa.
MER. No senyó, gens
VAL. (Apart.) (Á las bonas
já veig lo qu' hauria tret;
trevallá sens profit ni honra.
Per ma sort, 'l masové
es ara alcalde del poble,
y tinch un plan, que molt m' erro
si no hi cau aquet tanoca.)

ESCENA XII.

Dits, BERNAT, QUIMET, y CESSAR.
aquet vestirá pretenciosament, pero bastant deslluit.

- CÉS. Salud, solidaridad
y emancipació social.
VAL. (Apart.) (L' forasté!)
QUI. (Quiu pardal
á casa hem arreplegat!)
BER. Dispensi si en quets moments
no hi baixat á la estació;
pero a'n aqui ab 'l senyó

- CÉS. Ab mi, no vuy cumplimens.
Se 'l saluda.
(Á VALENTI apart á BERNAT.) Escolteu: ¡qu' es
per casualitat dels nostres!
- VAL. (Á CÉSSAR) Se 'l correspon.
BER. (Apart á CÉSSAR) (Cá, ni mostras;
¡que no veu qu' es un burgués!
- VAL. (Apart per CÉSSAR.) (¿Qué mira aquet tipo?)
BER. (Á MERCÉ que cús sentada.) ¡Noya!
¡já 't dich jó qu' ets agradosa
lo mateix qu' una gatosa.
- CÉS. O cá, prou qu' es una joya,
y d' aixó n' estich segú.
- MER. Gracias. Deu lo guard.
- CÉS. (Ab pedentaria.) Igual
que si no 'm guardés ningú.
De Deu avuy já no'n cal.
- BER. Está clar que nó. (Satisfet.)
MER. Jesus,
pare, vos com heu cambiats.
- CÉS. Tot lo fosch, tot lo confús
fá clá la electricitat.
Las máquinas y el carril
lo ranci han tret que fá nosa.
- VAL. (Apart.) (Y veig que 's queda tranquil
com dihent alguna cosa.)
- CÉS. Avuy dia, no hi há classes;
gégant há arrivat aquí
'l progrés ab sas grans passas.
- QÚI. (Apart.) (Deu ser 'l gégant del Pi.)
BER. «Eh? que tal? (Satisfet á VALENTI.)
- VAL. Ja comprehench jó
qu' es instruit y es entés.
BER. Lo qu' es com á *destrucció*
creguim, no li falta res.
- VAL. Voste deu habé estudiat (á CÉSSAR)
'l problema social.
- BER. Ab aixo si, que ha arrivat
lo que 's diu al punt de dalt.
Si 'l sentís; ¡uy!
- CÉS. (Ab énfasis.) Jo 'l gran llibre
estúdio dels mals socials;
jo he remogut aquets mals
un per un, fibra per fibra.

- 'L remey es l' igualtat.
VAL. (Apart.) (Aquet es un d' aquells maulas.)
BER. Cregui que ja té pelat
el dalló, anant per las aulas.
VAL. Pero no coneix vosté
que destruhint las còrencias,
treu la valla, treu 'l fré;
y han de ser la consecuencias
dolentas, perque no espera
ni premi 'l bó, ni 'l dolent
cástich, y de tal manera
'l dolent y bó, igual sent,
no hi haurá un aturadó,
perque la lley es falible.
BER. Vosté no ho comprén aixó.
VAL. Ni vos tampoch es possible.
CÉS. Tot al mon, s' ha de fer nou;
¿qu' es lo que dona mes guerra?
¿perque l' home fins remou
las entraynas de la terra?
¿no es pe 'l diné? donhes s' doma
aquet mal, si l' abolím.
VAL. Per abolí, abolim l' home
y aixis tot de cop n' eixím.
CÉS. Per lley, la conciencia basta;
s' acabará tota enveja,
finint per sempre, la casta
del que no fá re y passeja.
Hi haurá tallers, en extrém
grans, per la nació montats.
QUI. Pero encara no sabém
qui guarnirá 'ls embalats.
BER. ¡Calla ximple!
MER. Es sa mania,
no pensa mes que ab el ball.
VAL. ¿No yeu que arribarà dia
que per tots falti treball?
CÉS. Cá, no senyó; s' cambiará
ab els productes.
VAL. ¡Desvaris!
¿es dir que allavors un pá
valdrá uns mitxons ordinaris?
un gall d' indi, uns pantalons,
un café quatre llonguets;

- per panallets, dà turrons
y per turrons, panallets?
CÉS. Home, aixó eon tonterías.
VAL. Pero si es vosté 'l bromista;
jo li poso sas teorías
practicament á la vista.
QUI. Vaja, se 'n pot torná al llit
'l que ha inventat aquet marro.
Haurém d' aná á comprá ab carro.
si que será divertit.
CÉS. Vostés es clá, s' veu ben bé:
no volen l' autonomía.
BER. Aixó si, l' *anatomia*
es lo que á tots ens convé.
VAL. Veja, adeu siau, Bernat, (rihent)
ó salut, com el senyó.
Adiós, Mercé, y fés bondat.
(á César) Que ho passi bé.
CÉS; Estigui bó.

ESCENA XIII

Dits menos DON VALENTI

- BER.** ¿Qué li sembla?
CÉS. Ja habeu vist
de quin modo l' he tapat,
QUI. (Apart) (Ja ho crech, com vos ha deixat
per ximples).
BER. ¿Y no es ben trist
no comprender la rahó?
CÉS. Ja 'ns imposarém,
BER. Químet:
arrivat á can Carlet,
y digas á n' en Menció
que Don César es aquí.
Que ho digui també á n' en Pau
y á n' al sort de ca 'n Calau
y á n' els que vulguin vení.
QUI. ¿Hasta al sort?
BER. ¿Aixó que implica?

QUI, Quedarà ben enterat,
l' any passat al embelat
ni vá sentí la música. (Se'n vá)

ESCENA XIV

'Ls mateixos menos QUIMET

- BER. Digui; ¿la cosa vá be? (ab misteri)
CÉS. Si, pero hi ha hagut molts gastos.
BER, Noya, arregla un poch 'ls trastos
que ha de vení 'l comité.
(Mercé agafa una escombra y endressa la escena
(à César) Be 'n deu haber tingut prou.
CÉS. Algo hí he hagut d' afegí.
BER. No ho consento; vá.
MER. (Senthino, apart) Aixó si,
que ja no 'm vé gens de nou.
¡Com l' esplota!
(Trayentse pappers, que 's vegi que son prospectes
y esquelles de difunts).
CÉS. Documents,
que 'l podrían comprometre;
'ls guardo.
BER. No ho puch permetre.
¿No soch ré?
CÉS. Vos teniu bens.
MER. (Apart escoltant) (Haig de sentirho)
BER. Es molt just
que segueixi jo sa sort.
¿Que hi fá aquí aquet cap de mort?
(Per una esquela)
MER. (Apart) (Jo m' esporo algun disgust),
CÉS. Son contrassenyas, y aquí
aquell que ho porta perilla.
M' ho va dá aixó, 'n Ruiz Zorrilla
poch temps avans de morí.
BER. ¿L coneixía?
CÉS. Ja ho crech;
eram tots dos una cosa.
Ha baixat á na la fossa
quan gueram dat l' espetéch.
¡Si n' hi hauria hagut d' esglay!
no hauria estat mala broma.

Jo coneixía aquell home
¡uy!

(apart) (De no haberlo vist may)
y 'l dia que hagi lograt
de la Merceneta 'l sí,
mitj Madrit vé cap aquí.

MER. (Apart) (Ja pots esperá sentat).

BER. Aquet goix que á na las mans
tinch, cregui, no se m' escapa.
Primé habém de treure 'l Papa;
no hi vuy ré ab el capellans.

MER. (Apart) (Vaja, son bojos á fé).
CÉS. ¿Vosté que hi diu?

MER. Molt bé, está,
pero tindrém d' esperá
'l trenta hu de febré.

CÉS. Se 'n burla; pero 'l trevall
no 'm vuy doná ni una estona
de convéncela. En persona
vindrá 'l mateix Pí y Margall,
perque ja está convidat
á presidí el casament

BER. (Satisfet) ¿Qué diu ara?

CÉS. Com se sent.

No tant sols ell, n' hi ha un grapat
que vindrán: 'n Salmerón,
l' Ascárate,

(Apart) (L' noy de Tona).

MER. ¿Vosté tal com enrahone
ja deu coneixe mitj mon?

CÉS. (Apart) (M' escamo; aquesta mestressa
ja 'm coneix y no m' agrada;
si puch dá una falconada
an el vell, fujo depressa,
que aquesta mina s' acaba),

BER. Vindrán aquells, y tindrà
á la forsa de parlá.

CÉS. Deixeu fé, 'ls caurá la baba.

BER. Ja ho crech, vosté ab la paraula...

Apa Mercé, tot seguit
ves á buscá un cobrellit

que 'l posarém á la taula.

MER. Ara vés quina ocurrencia.

(Bernat posa la taula al mitj y forma dos alas de
cadirás una á cada part).

- BER. Las cadiras aquí 'l vol,
y á la taula vosté sol
que será la presidencia.
¡Cuita dona! (A Mercé que no 's mou)
- MER. ¡Ay Senyó!
pero vos no estéu bó, pare.
(Merce entra á la segona esquerra y surt portant un cobre-llit que deixa sobre la taula.)
- BER. ¿Que vol dí pare ni mare?
aquí 's fá lo que dich jo.
Ara si vosté vol, munta
un rato al cuarto y descansa.
- CÉS. (Apart) (Hasta 'm fá pó que la xansa
no acabi al últim ab punta)
Pujo y ja m' avisaréu.
(Tinch de sortí d' aquet fanch). (Se'n vá)
- BER. Las cadiras ara 'l banch. (Posa 'l banch radera)
- MER. Quan jo dich que us trastoqueu.

ESCENA XV

BERNAT, MERCE y QUIMET

- BER. (Veyent á Quimet qu' entra) ¿Qué t' han dit?
QUI. Ja estém entesos;
m' heu fet corre tot el poble.
(Veyent la taula y cadiras)
Aquí sols falta la cobla.
Tú ¿quants balls tens compromesos? (á Mercé)
- (Apart á Mercé) (A la finestra 'n Lluis
espera, y es necessari
que llegeixis el diari;
m' ha dit qu' heu quedat aixís).
- MER. (Está bé) (apart á Quimet)
(Bernat posa á la taula 'l cobrellit que haurá portat
Merce y no repara ab la conversa dels dos)
- QUI. (Apart á MERCE.) (L' hi has d' explicá
tot lo que han dit y farán,
perque jo no se' quín plan
ab son pare deu portá;
ell reya molt.)
(Donchs jo, no,
tinch ganas de riure, creu.)
Para; ¿que no us recordeu

que no hem acabat alló
del diari.

QUI. (Apart.) (Sempre se'n deixa
un tros, y qu' es trapassera.)

BER. Tens rahó, seu.

Posa dos cadiras prop la finestra,
la seva d' esquena.

QUI. (Apar á MERCÉ.) (Ja t' espera,
aqueell, detrás de la reixa.)

BER. (Á quimet.) ¿Que no hi tens feina allá fora?

QUI. ¿No sé perque heu d' armá vols,
si don Céssar diu que sols
hem de trevallar mitja hora?

ESCENA XVI.

‘Ls mateixos menos QUIMET

BERNAT Acaba d' arreglarho tot, y seu després d' esquena
á la finestra.

MER. (Apart.) (En aquet mon, no hi ha mal
que sempre per bé no vinga.

Vol que li llegeixi 'l diari,
y 'l qu' es ell, no entent fotit-la
'l castellá. D' aquet modo,
jo puch dir lo que'm convinga
enterant a n' en Lluis.

Ja 'l veig radera dels vidres.)

BER. (Á MERCÉ.) ¿Estás á punt?

MER. Si. (sent veura que llegeix.)
«Escucha;

voy á decirte enseguida
lo que mi padre...»

BER. (Ynterrompent.) Aixó,
¿vol dir pare?

MER. (Confosa apart.) (S' embolica
aquesta troca, y 'm temo
que no ho entenga algun dia.)
(Alt.) Vol dir pare; ¿no sabeu
que á n' els politichs, 'ls diuhens
pares de la patria?

BER. Si

Tens rahó. ¿y de aquí ho esplica?
De'n Pi y Margall.

- BER. ¿Y d' ell parla?

MER. Está clar.

BER. Degas donchs, digas!

MER. (Repetin el joch.) «Temo que se nos descubra
el juego, y mal me sabria.

Há llegado el que esperaba,
y vendrán ahora enseguida
á reunirse aqui todos.

¿Has oido? ya las sillas
esperándolos ha puesto
mi padre...»

(Apart.) (¿altre cop?)
«En fila.»

BER. ¿Y parla de'n Pi y Margall?
ab tant gust estich sentinte,
que quan parlan d'ell, 'm sembla
que parlan de mi, creu filla.

Apareixen home 1.º y 2.º á la porta.

BER. ¿Ja'ns destorban? ¡es que 'smolt!
(Veyentlos.)

!Ah! ets tu, Pau. vina home, vina.

ESCENA XVII.

Dits Home 1.º y 2.º Aquet serà sort com una tapia, y el 1.º parla malament,

- HOM. 1. (Ja tenim aqui 'ls babiecas.)
 Ola Barnet, ¡ay! Bernat,
 hem anat á las barrecas.

BER. ¿Las barracas?

HOM. 1. Encertat;
 ab la de saca, ab la Pina;
 vuy dir, de casa ab la Pona,
 y hem agafat motxa mina;
 ¡ay que diga! mitja mona.

BER. (Al home 1.º) ¿Y tu?

HOM. 1. Ja no vá á cap port.

BER. ¿Com á cap port?

HOM. 1. A cap part.
 Perque com está tant sart.

BER. ¿Com tant sart?.

HOM. 1. Vuy di tant sort,

- HOM. 2. De fort, ho estich molt, ja ho crech.
BER. Per märfechas; si que ho es.
HOM. 1. Tens rahó, jo 't flach: jo 't flech.
vuy di, jo 't flich.
BER. Ja t' hé entés,
¿Y en Manció?
HOM. 1. No fará flita
perque he anat á saca seva.
HOM. 2. Ja n' hi haurá bona cullita
aquest any.
BER. ¿De qué?
HOM. 2. De seba.
MER. (Rihent.) Sembla 'l joch dels disbarats,
ja fan bé d' aná aixis units.
HOM. 1. (Cramat.) No's pot aná qb esguerrits.
Ay que diga, ab esguerrits.
(En aquet moment entran set ó vuyt homes del poble
al veurels Bernat diu)
BER. Seyeu donchs que sou aquí.

ESCENA XVIII

Dits, QUIMET, homes del poble y aviat CESAR

- HOM. 1. (Cridant al sort) ¡Seyeu! se li ha de dá
vuy di di, alt.
HOM. 2. No vuy ví.
BER. Quimet, pújal á avisá.
QUI. Si ja 'l sento per la escala.
BER. (Als homes) Ja veureu, té un llabi d' or,
ab quin despecu que parla.
Ja es aquí.
HOM. 2, (Cridant al veurer á César) Torna ab el ví.
BER. ¡Qu' es sórt!
HOM. 1. Un xich missa, massa!
CÉS. (Apart) (A n' aquets, 'ls tinch de dir
qualsevol etzegallada.
Procuraré que després
quedin enterats com antes.

(*Les saluda á tots ab una inclinació de cap. S' assenta darrera la taula. Bernat indica als demes que ho fassin á las cadiras, y ell s' assenta al costat del home primer, y an el d' aquet el segón. César tus, dona una mirada y diu cridant y ab enfasis. Quimet prop de Mercé.*)

CÉS. Poca cosa vos diré

perque 'm trovo emocionat,
veyentvos al meu costat
plens d' entusiasme y de fé. (pausa)
L' equinoccio social,
las moléculas tangibles;
cls átomos invisibles
que son la causa del mal,
poch á poch s' infiltrarán
per la gran massa encefálica,
y aquesta rassa vandálica
que avuy els opresors fan.
ha de sé el punt matematicich
que desarrollant científich
farán fer el cambi magnífich
lateral sinalagmátich.

HOM. 1. ¡Molt bé! ¿Ho enteneu? (al home segón)

HOM. 2. ¡Jo 't flich!

que haig de sentí.

HOM. 1. 'M sap greu.

HOM. 2. Vos després m' ho esplícareu.

HOM. 1. Jo no l' hé entés pas tampich.

BER. ¡Chist! (imposrnt silènci)

CÉS. De reys, no n' hi ha d' habé.

¿Que vol dir mantení 'l clero? (cridant)
gasto de cults, doncas cero.

HOM. 2. L' meu no 'm gasta pas ré.

BER. Aquet sent lo que equivoca.

CÉS. Vindrà 'l progrés ennoblit,

(Home segón s' adorm)

y dirá á ne 'l oprimit
demana, obra sols la boca.

QUI. (Apart burlantsen) Tanca 'ls ulls).

CÉS. Trovallará

tothom, sols mitja hora 'l dia,
y la misería que 's cria,
per sempre s' abolirá. (pausa)

Un cop igualats, vendrérem
las iglesias y de sobras
tindrém ja diners pels pobres.

HOM. 1. (Baix á Bernat) Diu que no n' hi haurá.

BER. (Entusiasmat) N' farérem.

¿Que tal?

HOM. 1. M' agrada 'l plin,
ay que dich 'l plin, el plan.

- Jo me 'l escolto badint.
HOM. 2. ¿Ahont es el xelin?
HOM. 1. Badant
un pom de baca.
CÉS. Adessions
tinch de per tot y proclamas,
d' aqñí sortirán las flamas
enllumenant tots 'ls mons.
Será Cabrera, estich cert.
d' hont surti la veu d' alerta,
dirá al mon dormit: ¡desperتا! (cridant)
(L' home segón desperta ab un susto)
HOM. 2. Tampoch 'l sento despert.

ESCENA XVIII

Dits, GENIS ab vara d' alcalde y dos mossos d' escuadra

- (Al véurels tots s' aixecan espantats. Bernat vá d' un cantó al altre.
Mercé queda petrificada. César no sab que fer y Home segón s' queda
tranquil al costat del Home primer.)
- GEN. ¡Alto! d' aquí ningú 's mou.
MER. ¡Jesús, Maria, Josep!
BER. Ens han ben amagat l' ou.
HOM. 2. ¿Que diu, que vé un bou?
HOM. 1. Si, drep,
vuy dir, drop, es lo que vé.
HOM. 2. No vuy xarop, es qu' es molt,
ni ví, ni xarop, ni ré.
BER. (Apart à César) ¡Estém perduts! (fugi sol).
CÉS. (Jo pogués) (proba de fugir y ho veu Genís)
GEN. Fugí no intenti,
y la documentació
que porta, ab vosté presenti
al jutje de Mataró.
(Als homes) Vosaltres tots hi vindreu.
CÉS. (Apart) (Bah, bah, jo esqueixo la grua).
MER. Ja ho veyeu pare, ¿ho veyeu?
HOM. 1. 'Ns han fet al cus la nua.
CÉS. Als papers no hi há cap mal.
(Ls dona á Genís que se 'ls mira)
BER. ¿Que fá ara? ¿y 'ls hi ensenya?
GEN. (Mirants en un) Un convit de funeral.
BER. Y donchs, ¿y la contrassenya? (apart à César)

- CÉS. Jo ho tiro tot al bùrdell.
Senyó alcalde, tot son farsas,
lo primé es salvá la pell.
- HOM. 2. ¡Un auzell!
- HOM. 1. ¡Gardius per parsas!
- GEN. Aquets papers no son ré, (després de veurels)
y hasta llegirho fá riure:
¿Y vosté qu' es?
- CÉS. ¿Que haig de sé?
Un que vol modo de viure.
Tots quedan petrificats BERNAT no sab que dir GENIS somriu y MERCÉ y QUIMET satisfets pero recelosos.
- GEN. ¿Enganyant? ¿Veyeu, babau? (Á BERNAT.)
Are seguiu tots y prou.
- HOM. 1. Aixó 'ns escou, 'ns escau.
- HOM. 2. Bé, pero. ¿ahont es el bou? (Cremat.)
- BER. ¡Quina vergonya als meus anys!
Genis, home. (Suplicant.)
- GEN, No hi ha més.
- MER. ¡Quin disgust!
- BER. Quins desengany ns!

ESCENA XX.

Dits Don VALENTI y LLUIS que una estona antes
miravan desde fora.

Ls' veurels MERCÉ, se'n và al costat de LLUIS.

- BER, Don Valentí, 'm portan prés.
- MER. Per Deu, Lluis. (Suplicant.)
- LLUIS. (Suplicant.) ¡Vamos, papa!
(Apart a MERCÉ.) No temis ré.
- VAL. (Á BERNAT.) ¿No us ho deya?
¡Deixam fé, té de purgá! (Apart a LLUIS)
- BER, Estava cego, no hiveya.
- CÉS. ¡Aquet pillet m' enganyava! (Per CÈSSAR.)
- BER. ¡Que m' insulteu es en balde!
- VAL. Aixó la vida m' acaba.
Escolti ara, senyó alcalde;
estich aquí acreditat
ne tinch ab lo meu 'l doble,
com responsabilitat
per 'ls que hi há aquí del poble?

- GEN. Si senyó.
- VAL. Jo li demano
que 'ls deixi. De tots responch
y emportis aquet fulano. (Per CÈSSAR.)
- BER.
- VAL. Don Valenti, jó 'm confonch.
(Baix à GENIS.) Vos l' enduheu, y sent
fora 'l poble 'l deixeú;
doneuli diners pe'l tren
¡y que vagi en nom de Deu!
- GEN. Sent aaxis que vosté hi média,
no li puch pas dir que no.
- VAL. (Baix à GENIS.) Hem fet aquesta comedia
creyeuma, sense un peró.
- LLUIS. (Baix à MERCE.) ¿Ho veus?
- MER. Bon susto m' hen tret.
- GEN. (A CÈSSAR.) Aném.
- MER. (Apart à Lluís) Are ho entench tot.
- HOM. 2. Que hi hagut? Qu' es? Qué ha passat?
- HOM. 1. Un gran complit, un complot!
¡Arri pillo de sot selas! (á César)
- BER. ¡Lluny d' aquí!
- CÉS. (Anantsen ab en Genís y mossos) Jo l' he ben treta!
- QUI. No 'n gastará mes de pelas
de 'n Bernat d' aquesta feta.

ESCENA XXI

'Ls mateixos menos GENIS, CESAR y mossos

- VAL. (Als homes) Vosaltres, que no olvideu
ja may mes aquesta mostra.
Ara ja, tranquils podreu
anáusen á casa vostra.
- HOM. 2. ¿Que ha estat aixó?
- HOM. 1. ¿Sou tant sich
dich tant sach, vuy dir tant soch,
que no ho heu entés tampich,
vuy dir tampoch? (Anantsen)
- HOM. 2. (Seguintlo) ¿Hi ha hagut foch? (Se'n van tots)

ESCENA ÚLTIMA,

DON VALENTI, BERNAT, LLUIS y MERCE

- BER. Si no es vosté ¿'l meu nom
ahont fora?
- VAL. Deixeu, Bernat.
- BER. ¿Cóm puch pagarli ara? ¿com?
(Don Valentí senyala 'l grupo que fan els seus fill)
- VAL. ¿Com? mireu, ja estich cobrat.
- BER. ¡Que ho es de bó, y qu' es noble!
no n' hi há pas un altre al mon;
puig ara 'l favor 'm dobla
y mes y mes 'm confon.
Que 's casin.
- MER. (Ab alegria) ¿De debó, pare?
- BER. Sí.
- VAL. Es forsós que coneixi
lo equivocat de fins ara.
- BER. ¡Y tal! no m' avergonyeixi.
- VAL. (Al públich) Un moment; l' autor m' ha dit
que á 'n el escriurer aixó.
no ha portat pas la intenció
de atacar á cap partit;
sigui vert, madú ó florit;
á tots hi há bó, y molt dolent,
aixis es que, francament
si han rigut y 'ls hi agrada
diguincho ab una palmada
y estará l' autor content.

CAU LO TELÓ.

FI DE LA COMEDIA

OBRAS DEL MATEIX AUTOR

El Capitán de la Marta..	Melodrama en 5 actes.
El Maestro de esgrima..	» » 6 »
Los Plomos de Venecia..	» » 7 »

EN CATALÁ

El Cup.	Drama en 3 actes.
Una hora tonta..	Cuadro en un acte.
La font dels enamorats..	Idili en un acte.
Els mals esperits.	Arreglo en un acte.
Angel María.	Cuadro dramatich.
Un Vividor.	Comedia en un acte.
Ovella esgarriada..	Poema.
Brisas de llevant.	Articles.

EN COLOBORACIÓ AB DON LLUIS MILLÀ

Los pilletes.	Melodrama en 5 actes.
Juego de pelota.	Juguete en 1 acte.
El Níu d' aucellets..	Idili en un acte.